

Dalarnas vackraste rikkärr finns i Drevfjällen

Med vidsträckta myrar och otillgängliga naturskogar är Drevfjällen ett av Dalarnas mest utforskade naturområden – trots sin botaniska historia.

LENNART BRATT

Drevfjällets naturreservat är ett drygt 33 000 hektar skyddat område, väglöst med tydlig vildmarkskaraktär. De vidsträckta myrmarkerna och skogarna hyser säkert mycket som ännu är dolt för oss, för få botaniker har undersökt området trots att det är väl sammanvävt med dalabotaniakens historia.

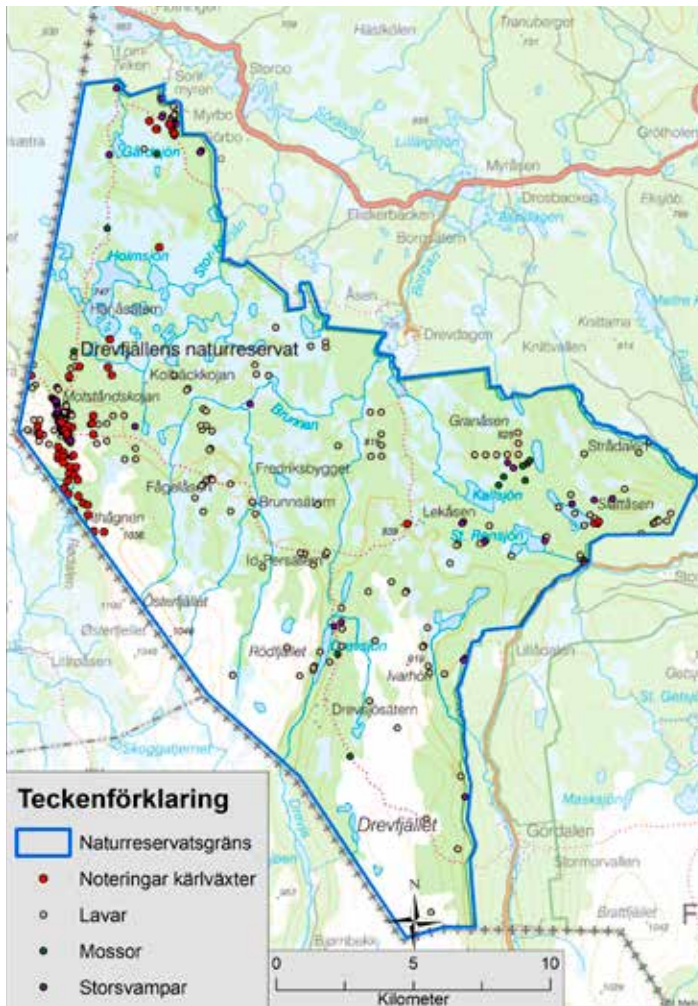
För den som är allmänt intresserad av naturskogarnas artmångfald finns alla chanser att finna varglav *Letharia vulpina* spridd i området, grenlav *Evernia mesomorpha* i

Härjåhågnas fjällbjörkskog, broktagel *Bryoria bicolor* på klippor på kala bergstoppar och urnlav *Tbolurna dissimilis* på gamla fjällgranar på Drevfjället.

Dalabotaniakens vagga?

Professor Gunnar Samuelsson (1885–1944) var dalafflorans stora utforskare och studerade Dalarnas fjällvärld på 1910-talet. I hans arbete *Studien über die Vegetation der Hochgebirgsgegenden von Dalarne* som gavs ut 1916 beskrev han området vid Drevfjällen under





Karta över Drevfjällens naturreservat som ligger drygt två mil sydväst om Idre i Dalarna. Cirkelna markerar registrerade artuppgifter i Artportalen fördelade på organismgrupp. Kärlväxtfynden är koncentrerade till ett par områden medan uppgifter om kryptogamer och svamp, som främst är knutna till den gamla skogen, finns strödda över området. De senare fynden är till stor del gjorda vintertid då man lättare rör sig över större ytor. Drevsjöns dalgång är ett tips på ett okänt område med potential för rikare flora. Givande bör även vara att följa något av de vattendrag som rinner norrut från fjällen vid norska gränsen. Vidare kan man gärna spana efter myrstart *Carex heleonastes* och dess följearter när man går på våtmarker med järnockra. Arten är påträffad i slätterkärr i norra delen av området, men bör kunna uppträda här och var. (Anmärkning: Vissa punkter ligger på linje beroende på att de har noterats inom rutor som ingår i miljöövervakningen). KARTA: Lennart Bratt. Kartunderlaget är hämtat från Lantmäteriet

beteckningen "Die Härjehogna-gruppe" som han bland annat karakteriserade genom förekomsten av nordisk stormhatt i fjällbjörkskogen, men även genom de utbredda fjällkäpeängarna på fjällen.

Sjuttio år senare bildades Dalarnas Botaniska Sällskap med ett uttalat syfte att börja utforska dalaffloran för att kunna ge ut en landskapsflora. Föreningen inspirerades av Samuelssons material i *Dalarnes Flora* (Alm-

qvist 1949) med sina många spännande men gamla lokaluppgifter. En sådan var "Dikesmyran" som inte kunde återfinnas på några kartor trots en vag anvisning i Dalaffloran om att den skulle ligga "SV om Storbo" inne i det som idag är Drevfjällens naturreservat. Många kalkarter som är sällsynta i dalafjällen lockade.

Därför förlades föreningens fjällbotanikläger 1986 till just Storbo. Följande

(Motstående sida): Drevfjällens naturreservat utmärks av myrar, urskogslänkande skogsområden och lågfjäll, men här finns också Dalarnas troligen värdefullaste rikkärrs område. FOTO: Sebastian Kirppu.



Den restaurerade hackslogen vid Röskåsen. Här finns en stor artrikedom av ängssvampar. Fäboden Lekåsen som även den hävdas kan också rekommenderas för den kulturmarksintresserade. FOTO: Länsstyrelsens bildarkiv.

dagar ägnades åt Drevfjällen som visade sig innehålla mycket att glädja sig åt. Faktum är att dessa dagars botaniserande fortfarande är i stort sett allt som finns rapporterat från området, så jag hoppas att dessa rader kan tjäna som inspiration för fortsatta besök, flitig rapportering och vidgade vyer i området.

Besök från norr eller söder

Som främsta besöksmål måste det spetsiga och på långt håll synliga gränsfjället Härjåhågnas framhållas. Det är dock lite svårtillgängligt.

Ett alternativ är att vandra den 15 kilometer långa leden från Lomviken söderut till fäboden Röskåsen på Härjåhågnas östsluttning. Vandringen leder genom ett vidsträckt våtmarksområde som heter Storkölen. Där våtmarkerna övergår i en sluttande fastmark upp mot fjället möter vandraren en enastående vacker tallnaturskog.

Man kan också ta en fjällväg på norska sidan som leder fram till Nysätra, en ännu verksam fäbod med kor och får. Härifrån leder en betydligt kortare stig mot Röskåsen via Härjåhågnas sluttning.

Byn Gördalen är en god utgångspunkt för en vandring i de södra delarna av området. Man kan antingen följa Kungsleden (som namnet till trots är en ganska liten stig) nordvästut eller utgå från parkeringsplatsen vid Gravenslätten cirka åtta kilometer norr om Gördalen. Den senare platsen är särskilt lämplig vintertid då man befinner sig på närmare 800 meters höjd över havet och slipper jobbiga uppförbackar – jobbiga åtminstone för den skidburne botanikern.

Vid Härjåhågnas sluttningar

I fjällbjörkskogen runt Röskåsen vid basen av Härjåhågnas östra sluttning blir kalkpåverkan tydlig, särskilt i de små backkärrarna och i de sumpskogsartade delarna av björk-

skogen. Smalfräken *Equisetum variegatum*, brudsporre *Gymnadenia conopsea* och gräsull *Eriophorum latifolium* är typiska i kärren medan björkskogen har nordisk stormhatt *Aconitum lycoctonum* subsp. *septentrionale* som karaktärsart, ofta med inslag av fjällförgätmigej *Myosotis decumbens* och fjällviol *Viola biflora*, i källdråg gullpudra *Chrysosplenium alternifolium* och lundarv *Stellaria nemorum*. De kalkrika drägen klingar av nedåt i slutningen, men om man följer Röskåsbäcken nedströms kan man hitta fler spännande arter.

Dalarnas vackraste rikkärr

Från Flötningen i norr kan man också följa en enkel bilväg söderut förbi en gård med det vemodigt klingande namnet Sorkmyren. Snart ansluter reservatsgränsen till vägen, och innan denna åter tar slut kan man lämpligen ta sin utgångspunkt för ett besök i ett av Dalarnas främsta rikkärrsområden som kallas Storgjotkölen. Med riktning rakt söderut kommer man finna en märklig växling mellan karg tallskog och yppiga, örtrika bäckdälder (små bäckdalar). När man finner en lite större bäck, Kvarnbäcken, är det bara att följa denna uppåt. På flera ställen finns det som i norra Dalarna kallas lokar, det vill säga tidvis vattenfyllda sänkor i terrängen. Beroende av vattendränkningens varaktighet får en lok ofta en typisk zonerings med tiden. En sällsynt vacker lok med stora tuvor av stultstarr *Carex nigra* subsp. *juncella* är lätt att hitta i området just där skogsbilvägen viker av åt öster.

Rött oxbär *Cotoneaster integerrimus* förekommer här och var i skogen, i sällskap med smörbollar *Trollius europaeus* och lundelm *Elymus caninus*. Oxbäret har en lustig förekomst i nordvästligaste Dalarna där den uppenbarligen nås av en mer sammanhängande utbredning på norska sidan. Arten saknas annars i landskapet.

Efter en stund öppnar sig skogen och ger plats för våtmarker av skiftande slag. Märkli-

gast är de källbetingade extremrikkärr som omger några tjärnar. Här finns utbredda mattor av axag *Schoenus ferrugineus* i vars tuvor den lilla kalkkärrsgrynsnäcka *Vertigo geyeri* har visat sig trivas. Här och var växer kalkgynnade starrarter som tagelstarr *Carex appropinquata*, huvudstarr *C. capitata* och jämtstarr *C. lepidocarpa* subsp. *jemtlandica*. Talrika brudsporrar samsas med praktfulla blodnycklar *Dactylorhiza incarnata* var. *cruenta* och sumpnycklar *D. majalis* subsp. *lapponica*. I skuggiga källflöden i skogskanten kan man hitta nätvide *Salix reticulata*, smalfräken, lapptåg *Juncus triglumis* och smaldunört *Epilobium davuricum*. Bestånd av hybriderna mellan fjälltåg *Juncus arcticus* och trådtåg *J. filiformis* väcker förundran, men finns här bland båda föräldrarterna. I övriga Dalarna är endast hybriderna påträffad.

Söker man sig till de kalkrika tjärnarna och tittar ner i vattnet kan man få se en kransalg, taggsträse *Chara hispida*, glest växande på botten. Vid en av strandkanterna växer fruktkroppar av sumpäggsvampen *Bovista paludosa* (NT) frampå sensommaren.

För dig som vill göra nya artfynd i ett våglöst skogs- och myrlandskap är Drevfjällens naturreservat ett spännande mål för botaniska utflykter. De många vandringslederna och öppna stugorna på de gamla fäbodarna gör ett besök enklare idag än på Gunnar Samuelssons tid. [SBT](#)

Läs mer

Almqvist, E. 1949: *Dalarnes flora*. AB Nordiska Bokhandeln.
Samuelsson, G. 1917: Studien über die Vegetation der Hochgebirgsgegenden von Dalarna. *Nova Acta Reg. Soc. Sci. Upsal.* 4: 1–253.



Lennart Bratt arbetar på Enheten för naturskydd på Länsstyrelsen i Dalarnas län.
lennart.bratt@lansstyrelsen.se